

VIESTNIK

HRVATSKOGA

ARKEOLOGIČKOGA DRUŽTVA.

Nov dokaz, da se je otok Hvar prvobitno
zvao Πιτύεια (Pitieja).

Apollonius Rodius zemljopisac, koj je oko god. 250 prije Isukarsta opisao put Argonauta po kroničkom (jadrauskom) moru, došav s opisom do srednje Dalmacije, naime do Ilejske zemlje (medju Šibenikom i Trogirom), veli dalje:

. . . τας δ' ἀπέλειπον, ὅσαι Κόλχοισι πάροιθεν
ἐξ εἰης πλήθον Λιβυρινίδες εἰν ἀλί νῆοι,
Ἴσσα τε Δουσιέλαδος τε καὶ ἰμαρτή Πιτύεια.

Ovdje se dakle spominju tri otoka srednje Dalmacije po starodavnom njihovom nazivu, od kojih nam je izviestno poznat samo Ἴσσα, Issa (Lissa — Vis). Umah zatim navadaju se otoci *Corcyra melaena* (Korčula) i *Melite* (Mljet). Ovo nam kaže jasno, da su ona tri otoka ležala ovim dvama na zapadu i na blizu, t. j. medju Trogirom i Korčulom, pošto Apollonius vodi Kolke dalje napram istoku. Sada najznatniji otoci u onom morskom predjelu jesu bez dvojbe Brač (*Brattia* — *Brazza*) i Hvar (*Pharia* — *Lesina*); a pošto pisac pridodaje otoku Πιτύεια pridjevak ἰμαρτή (dražestna, razkošna, divna), koj najbolje pristoji otoku Hvaru, jer je upravo takav, toga radi je jasno, da je Apollonius pod imenom Πιτύεια ondje označio otok Hvar, i da je ovo njegovo najstarije ime. Ovo ime došlo mu je od množine borova (πύτυς, ἦ), na kojih je onda, kao što i danas

onaj otok obilovao. S istoga uzroka i druga su mjesta primila isti naziv. Tako *Pityusā ins. sinūs Arghōici*. *Idem Diodorus annotat, Pityusam a copia τ. κρυών, quas insula fert, nomēn invenisse. Plinius a frutice pino* (Hofmann. Lex. Univ.). — *Pitia vocabatur ante Lampsacus, quia multas pinus habet* (Etimolog. Magn.) i td.

Imamo pako dva spomenika, koja naše mnijenje podkrepljuju, a to su novci i urezani kamenčići, na kojih se nalazi urezan bor, sve našasto kod staroga Grada na istom otoku Hvaru.

U našoj razpravi *Numograda Dalmata*, tiskanoj god. 1851 u XI Arkiva carske akademije znanosti u Beču, opisali smo (br. 47) takav bakreni novac sa borom iz Nisetićeve sbirke ovako:

Av. Caput Cereris diadematum et spicis redimitum ad sinistram circumcirca orbis.

Rev. ΦA caper ad sinistram et pinus. — Mod. 4¹/₄.

Tu nedavno pako na zemljištu nazvanu *Podborje* u okolini Starog Grada bje našast crvenkasti kamenčić (korniola), na kom je urezana koza, kakova se vidi i na sjaset starih novaca hvarskih, ovdje ležeća pod velikim borom, lievo obrnuta. Desno nje na malenom boru kosić (drozak) zoblje iz grane velikoga. Taj kamenčić sada je svojina gosp. Belfizara Vrankovića, bilježnika u Starom Gradu, koj ga je od seljaka iz Dola, njegova našastnika, nabavio. Mi ga ovdje izdajemo u naravnoj veličini, te i povećano. Radnja je veoma vješto izvedena. S. L.

Još o Belom.

Za Beli, selo na Creskom, ja sam gosp. prof. Mildetiću prigovorio, da to tako ne zovu po kralju Beli, nego da je to izvjestni muški pridavnik **ΒΕΛΛΗ** + **Η** u jednini¹. I on to spozna (> *Viestnik* VII. br. 4); ali ovu primetnu: >Ima dosta naziva sela, predjela itd., koji su po svom obliku pravi pridavnici², nego obično dolaze

¹ „*Viestnik*“ VII. br. 3, gdje je pogriješeno, na 83 s. u primjetbi: „Capo dell' Isola di Capo“, namjesto: C. d. I., S. Maria di Capo; a na 85, u 4. r.: „nego ni naš jezik po imenu“, namjesto: n. n. n. jezik: po imenu. . .

² . . . „Koliko je mjest s pridavnim imenom! Na tisuće ih je, i ne samo u nas, nego i u drugih Slovēnac“. . . ovako ja u svojem „primomenku“ k Assemanovu evanđelju na XVIII. s., u primjetbi.